

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЧИННИК ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРСАНТІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ

SELF-EDUCATION COMPETENCE AS A PSYCHOLOGICAL FACTOR OF READINESS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT CADETS

Метою статті є дослідження самоосвітньої компетентності як чинника готовності до інноваційної діяльності курсантів-правоохоронців. На підставі проведеного аналізу психолого-педагогічних досліджень щодо змісту самоосвітньої компетентності майбутніх поліцейських визначено самоосвітню компетентність як цілісний діючий стан особистості курсанта-правоохоронця, який базується на свідомому сприйнятті та вираженому інтересі до майбутньої професії поліцейського і характеризується наявністю потреби, вміннями та навичками самостійно здобувати знання, управляти самостійною діяльністю із застосуванням інноваційних та інформаційних технологій на підставі інтеграції когнітивних, організаційних здібностей та вольових якостей майбутнього правоохоронця.

Визначено структуру самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів поліції, що містить такі компоненти: мотиваційний, когнітивний, рефлексивний та операційний. У світлі наведеної вимоги в навчанні майбутніх поліцейських зростає роль однієї з форм інноваційного навчання – методу кейс-стаді, або методу ситуаційного навчання. Здобувачі вищої освіти на основі аналізу судової практики та результатів власної практичної діяльності самостійно формують проблеми правозастосування та створюють кейси. Зазначені пропозиції, на нашу думку, сприятимуть більш ефективному застосуванню технології інноваційного навчання і в кінцевому підсумку формуванню професійних компетенцій майбутніх правоохоронців.

У цілому ж використання методу кейсів сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти умінь і навичок:

- формулювати проблему й аналізувати її;
- розробляти алгоритм вирішення практичної ситуації;
- формулювати та обґрунтовувати власну позицію;
- приймати рішення і процесуально оформляти їх з урахуванням особливостей конкретної ситуації, фактичних обставин і вимог законодавства.

На основі вищенаведеного можна зробити висновок, що самоосвітня компетентність майбутніх офіцерів поліції має свої особливості, які викликані специфікою їхньої професійної діяльності. Беззаперечним фактом є сприйняття професійної діяльності як відповідного чинника становлення особистості майбутнього фахівця та одночасно є показником успішності її професійно-особистісного розвитку.

Ключові слова: самоосвітня компетентність, інноваційна діяльність, метод кейс-стаді, компетентнісний підхід.

The purpose of the article is the study of self-educational competence as a factor of readiness for innovative activities of law enforcement cadets. On the basis of the analysis of psychological and pedagogical research on the content of self-educational competence of future police officers, self-educational competence is defined as a holistic active state of the personality of a law enforcement officer cadet, which is based on conscious perception and expressed interest in the future profession of a police officer and is characterized by the presence of the need, abilities and skills to independently acquire knowledge, manage independent activity with the use of innovative and information technologies based on the integration of cognitive, organizational abilities and strong-willed qualities of the future law enforcement officer.

The structure of self-educational competence of future police officers is defined, which includes the following components: motivational, cognitive, reflective and operational.

In the light of the above requirement, the role of one of the forms of innovative training – the case study method, or the method of situational training – is growing in the training of future police officers. Graduates of higher education independently formulate law enforcement problems and create cases based on the analysis of judicial practice and the results of their own practical activities. In our opinion, these proposals will contribute to more effective application of innovative training technology and, ultimately, to the formation of professional competencies of future law enforcement officers.

In general, the use of the case method contributes to the development of abilities and skills of students of higher education:

- formulate the problem and analyze it;
- to develop an algorithm for solving a practical situation;
- formulate and justify one's own position;
- to make decisions and procedurally formalize them taking into account the specifics of a specific situation, actual circumstances and legislative requirements.

Based on the above, it can be concluded that the self-educational competence of future police officers has its own characteristics, which are caused by the specifics of their professional activity. It is an indisputable fact that professional activity is perceived as a leading factor in the formation of the personality of a future specialist, and is an integral part of professional and at the same time an indicator of the success of its professional and personal development.

Key words: self-education competence, innovative activity, case study method, competence approach.

УДК 378.6.:351.741 (477)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.46.19>

Волюйко О.М.

к.психол.н.,
старший викладач кафедри юридичної психології
Національна академія внутрішніх справ

Постановка проблеми та її актуальність. Основним джерелом сучасного прогресу виступає внутрішній розвиток особистості, можливість її самовдосконалення, продукування знань, здатних змінити не лише навколишній світ, а й, що набагато важливіше, оточуючих людей і себе самого. Керівні документи освітньої системи України відображають положення, у змісті яких необхідним є: безперервне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації освітнього процесу; запровадження освітніх інновацій, що зумовили і сформуvalи стратегію компетентнісного підходу до освіти, визначили проблеми і перспективи його реалізації. Даний підхід дає змогу з'єднати цілі освіти та професійну діяльність, перейти від відтворення знання до його застосування та організації професійної діяльності, зорієнтуватися на нескінченну різноманітність професійних ситуацій; створення науково-методичного забезпечення; інтеграції вітчизняної освіти до європейського та світового просторів.

Проблеми формування здатності і готовності до безперервної освіти майбутнього офіцера поліції набувають особливого значення як психологічного чинника готовності до інноваційної діяльності. Тому самоосвіта майбутнього правоохоронця – це цілеспрямована діяльність з удосконалення вже набутих знань і набуття нових психолого-педагогічних, загальнокультурних, методичних та спеціальних знань із метою самовдосконалення в професійному плані. Розвиток здатності до самоосвіти в сучасному суспільстві набуває особливої актуальності.

Особливості професійної підготовки майбутніх офіцерів поліції актуалізують такі вимоги, як:

- високий рівень правових знань і спеціальної підготовки;
- здатність до комунікативності;
- особиста дисциплінованість і почуття підвищеної відповідальності за виконання поставлених завдань;
- високий рівень сформованості ключових, професійних та спеціальних компетентностей.

Важливість самоосвітніх умінь і навичок для офіцера поліції зумовлена завданнями та специфікою його професійної діяльності, тому вагомим значення для виконання професійних функцій майбутніми офіцерами поліції набуває самоосвітня компетентність як психологічний чинник готовності до інноваційної діяльності.

Стан розробленості проблеми. Інтерес до проблеми самоосвіти суб'єктів педагогічного процесу у науковій думці представлено численними дослідженнями. Окремі аспекти соціально-професійного становлення працівників правоохоронних органів розглядалися

в роботах О. Скакун, С. Сливки, М. Ковалю, О. Шмоткіна та ін.

Психолого-педагогічному аналізу різних аспектів підготовки працівників поліції до правоохоронної діяльності присвячено праці О. Діденка, В. Зеленого, Д. Кобзіна, М. Козяра, М. Костицького, О. Назарова, В. Медведєва, І. Платонова, В. Примака, О. Тімченка, О. Тогочинського, В. Толубка, Г. Юхновця, Г. Яворської, С. Яковенка та ін.

Мета статті полягає у визначенні сутності і структури самоосвітньої компетентності як психологічного чинника готовності до інноваційної діяльності курсантів-правоохоронців.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на акмеологічну концепцію Е. Зеєра, можна стверджувати, що формування компетентності майбутнього фахівця є невіддільним етапом процесу професіоналізації. Науковець називає процес формування самоосвітньої компетентності «життєвим шляхом» фахівця і виокремлює у ньому певні стадії:

- перша стадія – вибір майбутньої професії з урахуванням особистісних індивідуальних прагнень, нахилів, мотивів;
- друга стадія – формування системи знань, умінь та навичок професійного характеру;
- третя стадія пов'язана з первинним входженням у професію, першим засвоєнням соціальної ролі майбутньої професії, початковим самовизначенням у ній, первинним формуванням професійного досвіду;
- четверта стадія полягає у формуванні професійної позиції фахівця, інтеграції особистісних та професійних якостей у єдине ціле, готовності до виконання професійних обов'язків;
- п'ята стадія – формування самоосвітньої компетентності, реалізація особистості в професійній діяльності [10, с. 81].

Основними шляхами, реалізація яких в освітньому процесі сприятиме результативній та ефективній підготовці майбутніх офіцерів поліції, варто визначити такі:

- побудову освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу;
- посилення професійної спрямованості підготовки здобувачів вищої освіти на основі проектного моделювання предметного і соціального змісту майбутньої професійної діяльності;
- підготовку майбутніх офіцерів на основі принципів діалогічності, вибору конкретних ситуацій; використання сучасної системи моніторингу процесу професійного становлення майбутніх фахівців [5].

Сучасний ринок праці свідчить про те, що лише компетентні, самоорганізовані й ініціативні фахівці, здатні самовдосконалюватися як у професійному, так і в особистісному плані, є конкурентоспроможними.

Набуття компетентності можливе як під керівництвом досвідчених фахівців, так і під час самостійного пошуку знань у процесі самоосвітньої діяльності. Цьому сприяє впровадження та дотримання положень компетентнісного підходу в освітню систему, одним з основних завдань якої є формування здатності до самоосвіти (тобто навчитись учитися, самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності), а організаційним боком освітнього процесу є навчальна самостійна діяльність (створення умов для формування досвіду самостійного розв'язання особистісних та професійних проблем).

За умови безпосереднього зв'язку освітнього процесу із самостійною діяльністю результат такого процесу матиме свою специфіку. Тому що існує діалектична залежність між суспільною потребою у належній професійній підготовці висококваліфікованих фахівців поліції та недостатнім рівнем розробленості педагогічних і методичних засад її забезпечення.

Ретельний аналіз стану практики підготовки майбутніх офіцерів поліції свідчить про наявність певних проблем. Так, опитування серед випускників вищих навчальних закладів [4] дають змогу зробити висновок, що у діяльності молодих офіцерів найбільш суттєвими перешкодами були:

- недостатньо сформовані практичні вміння з управління підрозділом у повсякденній діяльності;
- нерішучість у кваліфікованому застосуванні професійних знань із різних галузей у службово-бойовій діяльності;
- недостатньо сформовані професійні вміння щодо організації службово-бойової діяльності підрозділу, цілепокладання, планування, оцінки результатів;
- слабкі вміння організувати й проводити бойову та спеціальну підготовку підрозділу;
- недостатньо сформовані практичні вміння керувати діями підрозділу з виконання службових завдань;
- недостатньо сформовані практичні вміння організувати дії підрозділу за надзвичайних обставин;
- недостатні психолого-педагогічні вміння організації та проведення виховної роботи з підлеглими.

Ураховуючи вище подане, можна виокремити такі ключові аспекти професійної діяльності майбутніх офіцерів поліції:

- соціальний (профілактично-виховний) – відображає політичний аспект діяльності працівника правоохоронних органів та містить профілактичні заходи (правову пропаганду, участь у перевихованні злочинця для повернення його до соціальної норми поведінки);
- пошуковий (пізнавальний) – передбачає збирання вихідної інформації, необхідної для

виконання професійних завдань (діяльність є найбільш характерною для слідчих і працівників оперативних підрозділів);

- реконструктивний – вимагає здійснення поточного та завершального аналізу всієї зібраної інформації щодо справи і визрівання на базі її синтезу, аналізу та спеціальних знань робочих версій; планування роботи;
- комунікативний – полягає в отриманні необхідної інформації у процесі спілкування (особливий вияв має під час проведення допитів або опитування свідків, а також у діяльності оперативних працівників);
- організаційний – забезпечує вияв вольових дій щодо реалізації і перевірки робочих версій та планів (характеризується самоорганізованістю та організацією людей у групах) [11, с. 225].

У світлі наведеної вимоги в навчанні майбутніх поліцейських зростає роль однієї з форм інноваційного навчання – методу кейс-стаді, або методу ситуаційного навчання. Подібний висновок впливає вже із самого визначення поняття «кейс», яке в одному зі своїх значень трактується як «реальний випадок, за якого розбираються теоретичні ідеї» (від англ. case – обставини, випадок, справа) [6].

Класичне, найбільш детальне визначення методу кейс-стаді було дано представниками Гарвардського університету, де, власне, названий метод і був уперше застосований для навчання юристів.

Метод конкретних ситуацій, таким чином, включає спеціально підготовлені навчальні матеріали та спеціальні технології використання цих матеріалів у навчальному процесі. Таким чином, метод кейсів – інноваційна форма проведення занять, за допомогою яких використовуються реальні (або наближені до реальних) ситуації з метою аналізу їх здобувачами вищої освіти та вибору найбільш правильного і (або) оптимального рішення.

Передусім, використання методу кейс-стаді сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти практичних навичок за рішенням ситуацій, які постійно виникають у ході їхньої професійної діяльності. Використання цього методу сприяє розвитку аналітичних, практичних, комунікативних, творчих навичок, навичок самоаналізу та ін. При цьому навчання з використанням методу кейсів позитивно сприймається самими здобувачами вищої освіти, які розглядають рішення кейса, з одного боку, як гру, з іншого – як можливість застосувати отримані знання на практиці, оскільки ситуації, аналізовані в рамках кейса, беруться з реального життя, судової практики або власної практичної діяльності здобувача вищої освіти або викладача.

Кейси розподіляються за обсягом, форматом, глибиною необхідного рішення. Так, із

метою використання в навчальному процесі традиційно виділяються три типи кейсів: практичні, навчальні та науково-дослідні.

Практичні кейси відображають абсолютно реальні життєві ситуації й аналіз якого-небудь документа або сукупності документів (позовної заяви, клопотань, судових актів і т. п.). Як зазначає Б.Є. Андюсев, метою практичного кейсу «є відпрацювання навичок заломлення навчальних, предметних знань і вмінь у професійно-діяльній простір реального життя» [6].

Навчальні кейси відображають типові ситуації, які найчастіше зустрічаються в житті і з якими може зіткнутися майбутній поліцейський у процесі професійної діяльності, їм властива «сукупність із найбільш важливих і правдивих життєвих деталей». Такі кейси застосовуються з метою навчання здобувачів вищої освіти узагальнень, переносу приватних знань і вмінь вирішувати конкретні справи та типові ситуації, які виникають у повсякденній практичній діяльності правоохоронця.

Нарешті, кейси науково-дослідні виступають «моделлю» для отримання нового знання про ситуації і поведінку в ній. Такі кейси орієнтовані на здійснення наукового дослідження та оформлення його результатів. Науково-дослідні кейси доцільно застосовувати для підготовки проектів окремими здобувачами вищої освіти або групою майбутніх правоохоронців. При цьому інформацію, отриману в ході виконання науково-дослідного кейса, у подальшому можна буде використовувати для підготовки інших кейсів.

Ілюстративні ситуації (бліц-ситуації) орієнтовані на вироблення вміння виявляти проблему кейса, задавати питання по суті, розробляти алгоритм вирішення запропонованої ситуації. Такі ситуації можуть використовуватися як приклади як на лекційному занятті для закріплення вивченого теоретичного матеріалу, так і для перевірки ступеня засвоєння відповідного матеріалу здобувачами вищої освіти.

Нормативні ситуації мають певні параметри, «нормативи», що дають змогу провести аналіз, застосувати відповідну норму права і сформулювати однозначну відповідь.

Оскільки нормативна ситуація призначена, передусім, для контролю знань, вона може стримати деяку надмірність інформації, відсутність чіткого формулювання проблеми і конкретного питання (наприклад: «проаналізуйте ситуацію», «вирішите справу» замість чіткої постановки питання). Окрім того, у такому типі завдань можлива неочевидність алгоритму, необхідного для вирішення ситуації.

Функціональні ситуації характеризуються суперечливістю інформації, необхідністю детального аналізу як обставин справи, так

і застосовуваних норм права, можливістю формулювання альтернативних рішень. Особлива увага тут приділяється аргументації і ступеню доказового вибраного рішення.

Нарешті, стратегічні ситуації, як правило, не мають однозначного рішення через безліч суперечливих фактів і недостатність інформації, необхідної для вирішення кейса. Це найбільш складні ситуації, що вимагають не лише теоретичних знань, а й аналітичних навичок, творчого підходу і, можливо, нестандартного мислення.

Складні для вирішення стратегічні кейси найбільш ефективно дають змогу формувати професійні компетенції майбутніх правоохоронців. Однак слід пам'ятати, що використання подібних кейсів можливо після завершення кількох тем або блоків (модулів) дисципліни, коли здобувачі вищої освіти вже мають достатній рівень знань і навичок, які дають змогу зібрати, систематизувати необхідну інформацію, здійснити правовий аналіз ситуації і сформулювати висновки. Окрім того, саме стратегічні ситуації можуть бути покладені в основу ділових ігор.

Здобувачі вищої освіти самостійно або в ході обговорення у малій групі повинні самі визначити, яка проблема описана в кейсі, і сформулювати питання, які потребують відповіді під час аналізу конкретної ситуації. У разі необхідності викладач може скорегувати запропоновані курсантами питання і допомогти у формулюванні алгоритму аналізу кейса. Окрім того, здобувачі вищої освіти на основі аналізу судової практики та результатів власної практичної діяльності самостійно формулюють проблеми правозастосування та створюють кейси. Зазначені пропозиції, на нашу думку, сприятимуть більш ефективному застосуванню технології інноваційного навчання і в кінцевому підсумку формуванню професійних компетенцій майбутніх правоохоронців.

У цілому ж використання методу кейсів сприяє розвитку у здобувачів вищої освіти вмінь і навичок:

- формулювати проблему та аналізувати її;
- розробляти алгоритм вирішення практичної ситуації;
- формулювати й обґрунтовувати власну позицію;
- приймати рішення і процесуально оформляти їх з урахуванням особливостей конкретної ситуації, фактичних обставин і вимог законодавства.

На основі вищенаведеного можна зробити висновок, що самоосвітня компетентність майбутніх офіцерів поліції має свої особливості, які викликані специфікою їхньої професійної діяльності. Беззаперечним фактом є сприйняття професійної діяльності як провідного чинника становлення особистості майбутнього

фахівця та водночас є показником успішності її професійно-особистісного розвитку.

Структуру самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів поліції можна представити як цілісний інтегративний конструкт, що містить такі компоненти: мотиваційний, когнітивний, рефлексивний та операційний:

- мотиваційний – характеризує відношення майбутніх фахівців до професійної діяльності;
- когнітивний – передбачає оволодіння знаннями щодо самоосвіти, а також готовність до безперервної самоосвіти протягом життя;
- операційний – характеризує оволодіння вміннями та навичками щодо організації та управління самоосвітою, застосування результатів самоосвітньої діяльності у ситуаціях, подібних до професійної діяльності;
- рефлексивний – включає здійснення оцінки та самооцінки дієвості курсантів на всіх етапах самоосвітнього процесу [8, с. 117].

У дослідженні проблеми формування самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів поліції важлива роль належить обґрунтуванню її компонентів.

Для обґрунтування мотиваційного компонента важливо визначити специфіку мотиваційного супроводу процесу формування самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів, а також особистісного підходу до професійної спрямованості, функціональності, ситуативності. Мотиваційний компонент являє собою психологічну основу сформованості самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів поліції. Його зміст передбачає усвідомлення курсантом соціальної та особистісної значущості безперервної професійної освіти та самоосвіти, позитивне відношення до самоосвітньої діяльності, наявність мотивів та потреб для її здійснення, прийняття особистісного та професійного самовдосконалення [7, с. 98].

Багатьма дослідниками мотиваційний компонент розглядається як важливий елемент компетентності, оскільки самоосвіта має характер добровільної та особистісно значущої діяльності. Основні функції цього компонента – спонукальна, мотивуюча та ціннісно-орієнтуюча.

Аналізуючи самоосвітню компетентність майбутніх офіцерів поліції, нами виділено когнітивний компонент, що становить сукупність знань курсанта правоохоронця про сутність та зміст безперервної освіти та самоосвітньої діяльності, особливостей її організації (норм діяльності), а також уявлень про себе та свої індивідуальні особливості як суб'єкта пізнавальної та професійно-педагогічної діяльності. Із когнітивним компонентом самоосвітньої компетентності тісно пов'язані операційний та рефлексивний. Вони забезпечують здатність до комплексного застосування знань та вмінь під час розв'язання завдань професійної

самоосвіти, включаючи рефлексивну оцінку своєї діяльності.

Операційний компонент передбачає управління процесом самоосвіти від усвідомлення потреби, формулювання мети до здійснення самоконтролю отриманих результатів [3, с. 86].

Процес формування самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів поліції доцільно представити у вигляді окремих етапів: адаптаційного; накопичення досвіду; власне самоосвіти. Реалізація процесу формування самоосвітньої компетентності майбутніх офіцерів поліції передбачає поступовий рух майбутніх фахівців від спроб і досягнень епізодичного характеру до вироблення відповідної їх системи.

Основною метою першого етапу (адаптації) є актуалізація мотивів і пошук необхідності та смислу у самоосвіті, поява інтересу до самоосвіти як до нового ресурсу розвитку та конкурентоспроможності, пошук та побудова власної системи. Формування такого досвіду розпочинається з елементарних спроб самостійного формулювання мети своїх намірів та дій, які в подальшому перетворюються на цільову систему фахівця. Основними та поширеними засобами актуалізації мотивів є життєві та професійні проблеми, суб'єктивні відчуття в результаті певних життєвих колізій, реалізація вільного вибору завдань, оцінки своєї готовності до вибору такого завдання [2, с. 184].

Наступний етап (накопичення досвіду) полягає у вдосконаленні досвіду самоосвіти за рахунок ускладнення завдань, їх диференціації, різнопланового моделювання ситуацій [9, с. 32].

Третій етап – власне самоосвіта – передбачає становлення значущості самоосвіти. Самоосвітня діяльність стає домінуючою, а також невід'ємним атрибутом способу життя. Так, самоосвітня компетентність є одним із виявів соціальної та професійної зрілості особистості, що має особливе значення в умовах переходу до інформаційного суспільства.

Висновки. Отже, самоосвітня компетентність майбутнього офіцера поліції – це його інтегративна особистісна властивість, яка забезпечується емоційно-ціннісним ставленням до саморозвитку та самоосвітньої діяльності, системою знань про її планування та реалізацію, про способи самовиховання; суб'єктно-особистісним досвідом продуктивного розв'язання проблем розвитку, розроблення і реалізації моделей підготовки курсантів до самоосвітньої діяльності; готовністю до безперервного саморозвитку якостей професіонала, самовдосконалення, самоосвіти у сфері майбутньої професії офіцера. Сьогодні можна спостерігати яскраве протиріччя між зростанням інформаційних потоків, швидкі-

стю розповсюдження інформації та обмеженими можливостями засвоювати та обробляти її лише у межах навчального процесу. Тому самоосвітня компетентність як психологічний чинник готовності до інноваційної діяльності майбутніх офіцерів поліції ґрунтується на досвіді самоосвітньої діяльності, на прагненні збільшити особистий освітній потенціал, підвищити конкурентоздатність, реалізувати індивідуальні захоплення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Положення про патрульну службу МВС : Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0777-15> (дата звернення: 23.12.2022).
2. Андрушко Я. Психологічні аспекти формування особистості майбутнього працівника органів внутрішніх справ. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2014. № 4. С. 179–188.
3. Бондаренко В.В. Компоненти професійної компетентності працівників підрозділів патрульної служби Національної поліції України. *Юридична психологія*. 2016. № 2(19). С. 81–88.
4. Гарасимів Т.З. Шляхи формування компетентного працівника ОВС у контексті розвитку громадянського суспільства. URL: http://textbook.news/ekonomika-predpriyatiya_826/podgotovka-kadrov (дата звернення: 25.12.2022).
5. Заблоцька О.С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2008. Вип. 40. С. 63–68.
6. Сурмін Ю.П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 2. С. 19–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_2_5. (дата звернення: 25.12.2022).
7. Івашкевич І.В. Психодіагностичний інструментарій дослідження мотиваційно-цільового та когнітивного компонентів професійної компетентності юриста. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2015. Т. 3. Вип. 2(37). С. 97–106.
8. Лінник А.О. Психологічні детермінанти криз професійного становлення працівників патрульної поліції. *Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів* : матеріали круглого столу. Кривий Ріг, 2017. С. 144–148.
9. Наливайко Л.П. Трансформація державної освітньої політики в Україні в умовах євроінтеграції. *Право і суспільство*. 2015. № 3. Ч. 3. С. 31–36.
10. Підгірний О.В. Зміст і структура самоосвітньої компетентності вчителя фізичної культури. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 23. Т. 2. С. 81–85.
11. Топчій О.В. Гуманістичні аспекти професійної освіти як основа моделювання процесу підготовки слідчих у вищих навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. 2011. № 99. С. 223–230.